PETRA OBCHOD S CIRKEVNÝMI POTREBAMI A KNÍHKUPECTVO MÁ NA SKLADE:
PREŠOV, ul. SRR 1

Prot. P. Aleš: **Cirkevné dejiny**	95,–
Časoslov (cirk. slovanský)	75,–
Trebník	40,–
Pravoslávny katechizmus (český a rus.)	10,–
Pravoslávny katechizmus (slov.)	9,–
Dr. Kernaševič: **Zrovnávacie bohoslovie**	25,–
Fencik: **Liturgika** (rus.)	3,80
Prot. Aleš: **Liturgika** (česká)	3,–
Patriarcha Alexij: **Výbor z díla** (český)	10,–
Patriarcha Sergij: **O spasení** (slov.)	10,–
Metropolita Nikolaj: **Výňatok z diela**	12,–
Doc. Pružinský: **Patrológia I. a II. diel**	101,–
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (slov.)	10,–
Metr. Jelevferij: **Na Božej nive** (rus.)	10,–
Cirkevné právo	37,–
Homiletika	10,–
Dr. Kačur I.: **Stručný prehľad cirkevnej archeológie**	15,–
Dr. Kernaševič: **Pastorálka**	18,–
Dr. Kernaševič: **Všeobecný typikon**	16,–
Praktický trebnik	40,–
Teologický zborník I.	54,–
Teologický zborník II.	65,–
Základné bohoslovie	24,–
Obrázky „Pamiatka na sv. Prijímanie“	3,–
Nový zákon (cirk. slovanský)	50,–
Dr. Š. Balogh: **Úvod do filozofie**	10,–
Služebník (cirk. slovanský)	60,–

Budúce číslo vyjde 10. februára 1974

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 313 79. Vedie red. rada Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS – Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 – Povolené SÚTI 15/8 z 27. 12. 1972.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČNÍK XX. – ORGÁN PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI – č. 1/1974

Detská príloha nášho Odkazu

Milé deti, úprimne vás zdravím v novom roku 1974! A keďže je január, dajme si za úlohu na tento rok, že sa budeme na tejto stránke každý mesiac zhovárať o nás — o ľuďoch. Akiste každý z vás chce vyrásť nielen v človeka vzdelaného, inteligentného, dobre sa správajúceho, v človeka novej doby, ale tiež v človeka s veľkým Č! Že čo to je? Uvidíte!

Akiste ste už počuli o niekom povedať: To je taktný človek. Alebo: Ale ten nemá v sebe taktu! — Čo to je?

Je to napr. to, že človek vie povedať pravé slovo na pravom mieste. Teda škúľavému nepovieme, že akosi čudne hľadí, ale jeho telesnej vady si nevšimneme, prejdeme ju. Keď poznáme niekoho ako človeka menšej inteligencie, nezavádzame reč na tému, ktorej nemôže rozumieť, napr. ak vôbec nečíta, nehovoríme: Už ste čítali ten krásny najnovší román?

Takisto netaktné je, ak niektorý skúpy človek (a takých je veľa), sa ustavične pýta: a kedy budeme oslavovať to a tamto, lebo sa môže stať, že ho hostiteľ nemieni vôbec pozvať. Patrí to do spoločenského správania — je to takt.

I po stránke náboženskej možno nájsť veľa netaktných rečí, narážok na vierovyznanie a jedovatých úškrnov.

S taktom úzko súvisí i tzv. podlízavosť. Zištní ľudia niekedy pre svoje záujmy sú ochotní obťažovať svojich nadriadených neustálymi „dobrými skutkami", ktoré v skutočnosti dotyčnému idú na nervy, ale keďže má spomínaný takt, priam sa hanbí povedať, že mu nič netreba. Netaktné je jeden deň niekoho vynášať po nebesá a druhý deň ho nepoznať, ak to vyhovuje môjmu záujmu, práve tak, ako je netaktné z túžby po zisku zradiť priateľov tak, aby to videli a bolo im to jasné. Vôbec možno povedať, že „Judášov groš" ide ruka v ruke s netaktnosťou, ba až vulgárnym správaním sa voči svojim blížnym. Ako odpovedať na také kúsky? — Taktný človek si nevšíma vystrájania za svojím chrbtom, taktný človek za každých okolností mlčí, ak nemôže povedať slušné slovo. Taktného človeka ľahko rozoznáme podľa jeho správania sa. Nikdy nedolieza, nepodpláca a nevyšvihuje sa na úkor druhých. Nikdy zo seba nerobí veličinu, lebo pravé veličiny ľudia rozpoznajú sami.

Keďže som už spomenula skúposť, deti, nebuďte takými! Ešte si o skúposti niekedy pohovoríme, ale varujte sa pred ňou, ako pred jedovatým hadom, lebo je schopná vás poznačiť na celý život. Neutrhujte nikomu od úst to, čo mu patrí, môže sa vám to niekedy vypomstiť.

Asi v tomto duchu budeme pokračovať i nabudúce. Píšte mi!

Vaša teta Helena

Krst Isusa Christa

Nedávno sme spomínali radostnú udalosť Christovho narodenia, dnes oslavujeme nemenej radostnú udalosť Jeho pokrstenia vo vodách Jordánu.

Sv. Ján Krstiteľ bol Bohom poslaný, aby pripravil pôdu pre kráľovstvo Christovo na zemi. Pre vstup do tohto kráľovstva je nevyhnutné, aby sa človek očistil od hriechov; preto pokánie bolo hlavnou témou kázní Jánových a krst vo vode bol znamením odpustenia hriechov.

Isus Christos nemal hriechy, aké teda malo význam Jeho pokrstenie? Christos vzal na seba hriechy sveta a ponoril sa do vôd jordánskych, aby vrátil čistých ľudí pod vládu Pána Boha. Význam Jeho krstu bol teda vykupiteľský.

A Jeho krst mal ešte jeden význam. Pred pokrstením žil Isus Christos, ako neznámy človek v Nazarete, v dome svojho opatrovateľa Jozefa; krst prijatý od Jána bol slávnostným Christovým vstupom do služby ľuďom. Teraz bolo potrebné vyššie, nebeské svedectvo o Ňom. A keď Isus vystúpil z vody „otvorili sa Mu nebesá", a Duch Boží v podobe holubice na Neho zostúpil. Otec z nebies svedčil o svojom Synovi (Mat. 3, 16–17).

Krst, ktorý prijal od Jána náš Vykupiteľ, je obrazom nášho novozákonného krstu. Pre Christa to bol začiatok Jeho služby ľuďom a ich spáse, a pre nás novozákonný krst je začiatkom našej služby Christu. Jordánske vody, v ktorých bol pokrstený Christos, sú obrazom kúpeľa, v ktorom zomierame pre hriech a vstávame z mŕtvych pre svetlý život v Christu. Na Pána počas Jeho krstu zostúpil Duch svätý a my pri sv. krste dostávame bohaté dary Ducha svätého, zálohu budúceho života.

Spomeňme si v duchu, či sme využili patričným spôsobom tieto dary milosti Božej?

Po pokrstení Pána k Nemu pristúpil diabol a chcel Ho pokúšať a zvádzať na hriech. I k nám pristupuje a snaží sa nás nútiť na hriech, alebo celkom odísť od Christa. Čo urobíme, ako využijeme dary milosti Božej, ktoré sme dostali pri sv. krste, pre víťazstvo nad hriechom?

V Jordáne pokrstený Isus Christos modlitbami Prečistej svojej Matky, Jána Krstiteľa a všetkých svätých, nech nás zbaví od všetkých pokušení a nech nás chráni v čistote viery, v dobrých citoch a predsavzatiach až do našej smrti, nech nás spasí, lebo je milosrdný. (ŽMP)

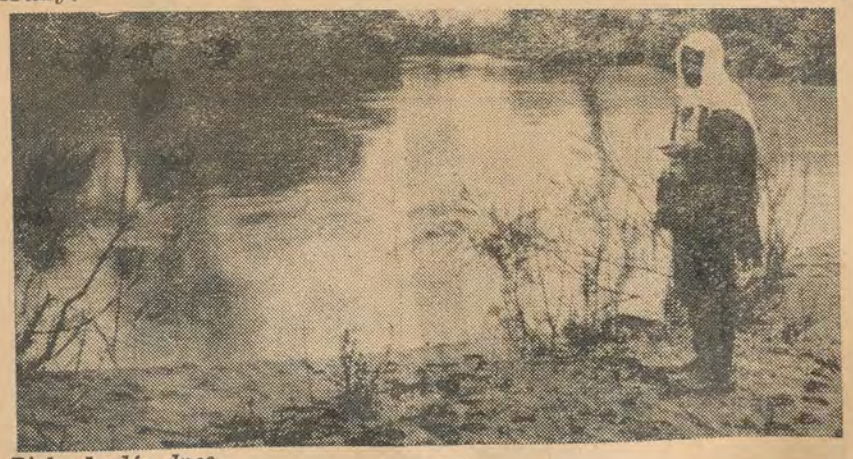

Rieka Jordán dnes.

† Metropolita Dorotej:

Nezabudnuteľné dojmy

Z každej návštevy na neznáme miesta si odnášame určité dojmy. Ak sme navštívili zahraničie, kde sme sa oboznámili so zaujímavosťami tej ktorej krajiny, sú to zvyčajne dojmy nezabudnuteľné. Redakcie našich cirkevných časopisov ma požiadali, aby som sa podelil so svojimi dojmami s našimi čitateľmi. Ide o zážitky delegácie našej cirkvi, ktorá vykonala oficiálnu návštevu v dňoch od 26. augusta do 5. septembra 1973 u ruskej pravoslávnej cirkvi a jej predstaviteľa Jeho Svätosti patriarchu moskovského a celej Rusi Pimena.

Kontakty pravoslávnych veriacich z Československa s ruskou pravoslávnou cirkvou majú dávny pôvod. Zvlášť úzkymi a živými sa stali od druhej polovice XIX. storočia a priniesli kladný vklad do obnovy pravoslávia v Čechách. Toto duchovné obcovanie dosiahlo vrcholu po druhej svetovej vojne a po úplnom víťazstve nad fašistickým Nemeckom a po oslobodení Československa. Odvtedy vzťahy našej cirkvi s ruskou pravoslávnou cirkvou sa rozvíjali ešte lepšie. Obe cirkvi sa stali navzájom bližšími, začali spolupracovať na základoch vzťahov dcéry k milovanej matke a matky k milovanej dcére. Od roku 1946 sme stále chceli pozvať predstaviteľa ruskej pravoslávnej cirkvi na návštevu do Československa a našej cirkvi, aby nám osobne požehnal. Minulosť našej cirkvi nie je závideniahodná. Keď naši veriaci so svojou cirkvou boli rozohnaní nacistami, teraz už nebohý patriarcha Alexij im podal záchrannú ruku, prejavil svoju otcovskú starostlivosť o znovuzrodenie našej cirkvi a s pomocou Božou onedlho záležitosti našej cirkvi sa natoľko urovnali, že už v r. 1950 mohol požehnať jej autokefalite. Pri všetkých našich starostiach sme nechceli obťažovať staručkého patriarchu Alexija návštevou našej cirkvi. Toto naše dávne želanie sme vyslovili až po intronizácii novozvoleného patriarchu moskovského a celej Rusi Pimena a poprosili sme ho, aby nás navštívil. Toto naše pozvanie bolo prijaté.

Nielen my sami, pravoslávni z ČSSR, navštevujeme ruskú pravoslávnu cirkev. Navštevujú ju ľudia zo všetkých kontinentov, pravoslávni i nepravoslávni, ľudia rôznych politických názorov a smerov. Vždy sú príjemne prekvapení všetkým tým, čo tam vidia na vlastné oči: výborná situácia v cirkvi a na bohosloveckých učilištiach, duchovných akadémiách a seminároch. Ohromné masy pravoslávnych veriacich, ktoré navštevujú chrámy, slávnostnosť bohoslužieb, skromnosť a pozornosť ľudí voči druhým, prívetivé správanie sa k cudzincom. Ruská povaha hlboko dojíma cudzincov. Nebudeme hovoriť o tom, čo je všeobecne známe, o veľkých úspechoch všetkých národov ZSSR, lebo o tom by sa dali napísať celé zväzky kníh. Sústreďme sa na život cirkvi. I pri tom sa dotkneme krátko jej dejín v novom čase, tých faktov, ktoré človek musí vidieť. I veľký skeptik sa tu môže presvedčiť, že

teraz ruská pravoslávna cirkev je najmohutnejšou cirkvou s obrovskou autoritou nielen v pravoslávnom svete, ale i medzi inovercami, vo Svetovej rade cirkví a v iných inštitúciách.

Ruská pravoslávna cirkev kráča cestou sv. evanjelia vedená vo svojej činnosti posvätným ideálom, ktorý nám dal Spasiteľ sveta prostredníctvom svojho učenia. Jeho Božské učenie je pravdivým meradlom pre všetky činy, ktoré treba, alebo netreba robiť. A správne vybraný ideál je pre človeka hviezdou, ktorá ho vedie ku konaniu dobra na osoh blížneho i spoločnosti. Takto slúži ruská pravoslávna cirkev Bohu a svojmu ľudu, s ktorým je tesne spojená za akýchkoľvek podmienok. Tento zväzok sa zvlášť jasne prejavil pred celým svetom najmä počas druhej svetovej vojny. V tých ťažkých dobách cirkev povzbudzovala ľud, ktorý jednomyseľne povstal proti nemeckým agresorom na obranu slobody a nedotknuteľnosti hraníc svojej mohutnej vlasti. V týchto ukrutných časoch ľud prejavil veľké vlastenectvo pri obrane vlasti a hrdinsky vyhnal útočníka. Svoju vieru a cirkev bránil pred tzv. osloboditeľmi z radov ukrajinských buržoáznych nacionalistov a i v tomto boji mala pravoslávna cirkev vynikajúce úspechy.

(Pokračovanie.)

Regionálna konferencia KMK v Bratislave

Dňa 15. novembra 1973 sa konala v Bratislave regionálna konferencia KMK za účasti zástupcov všetkých nekatolíckych cirkví, náboženských spoločností, Združenia katolíckeho duchovenstva „Pacem in terris" a všetkých bohosloveckých fakúlt v ČSSR.

Za Pravoslávnu cirkev v ČSSR bol prítomný jej hlava Blaženejší Dorotej, metroplita pražský a celého Československa, kancelár Metropolitnej rady v Prahe prot. Dr. Jiří Novák, okresný blahočinný z Františkových Lázní prot. Jozef Křivka, riaditeľ úradu eparchiálnej rady v Olomouci prot. Pavel Axman, za duchovenstvo tejto eparchie odb. asistent PBF prot. P. Aleš, Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, a za Pravoslávnu bohosloveckú fakultu jej dekan prof. prot. Dr. Andrej Mihaľov.

Štátnu správu pre veci cirkevné reprezentoval riaditeľ Sekretariátu pre veci cirkevné pri Predstavenstve vlády ČSSR dr. Karel Hrůza v doprovode generálnych riaditeľov sekretariátu pre veci cirkevné Ministerstva kultúry ČSR a SSR a zodpovedných pracovníkov tohto aparátu.

Konferenciu otvoril pobožnosťou prof. dr. Salajka a úvodné slovo povedal náš Blaženejší vladyka Dorotej. Priebeh rokovania sa niesol v duchu záverov Svetového kongresu mierových síl v Moskve. Na konferencii vystúpili dvaja priami účastníci Kongresu mierových síl v Moskve, a to patriarcha čs. husitskej cirkvi dr. Miroslav Novák, ktorý pútavým spôsobom uviedol prierez kongresom a ďalší delegát, generálny biskup Slov. ev. cirkvi a. v. prof. Dr. Ján Michalko, ktorý v obsiahlom referáte podal pohľad na svetový mierový parlament v Moskve. Rečníci zdôrazňovali hlboko fundovaný mierový prejav Leonida I. Brežneva, v ktorom odpovedal na všetky súčasné svetové problémy. Ubezpečil delegátov kongresu, že mier je možný, ale je potrebné zaň bojovať a prekaziť vojnové plány vojnychtivým silám mierovými prostriedkami.

Po prejavoch oboch delegátov Svetového kongresu mierových síl v Moskve sa rozprúdila bohatá diskusia, pričom všetci vyjadrovali zhodný názor so závermi kongresu.

Na záver rokovania bola jednomyseľne prijatá rezolúcia, ktorú uvádzame v plnom znení nižšie.

Dr. A. MIHAĽOV

Slovo k veriacim

NA PODPORU SVETOVÉMU MIERU A BUDOVANIU SOCIALISTICKEJ VLASTI

My, zástupcovia členských cirkví KMK v ČSSR, zišli sme sa 15. novembra 1973 na Regionálnej konferencii v Bratislave, aby sme boli informovaní o priebehu a výsledkoch Svetového kongresu mierumilovných síl, ktorý sa konal v dňoch 25.–31. októbra 1973 v Moskve. Na základe referátov, ktoré nám predniesli účastníci Moskovského kongresu: patriarcha Čs. husitskej cirkvi dr. Miroslav Novák a gen. biskup Slovenskej evanj. cirkvi a. v. v ČSSR dr. Ján Michalko, a po rozsiahlej diskusii došli sme k týmto poznatkom, s ktorými sa chceme podeliť v tomto liste s Vami.

Svetový kongres mierových síl v Moskve hodnotíme ako mierový parlament, parlament sveta, na ktorom rokovali zástupcovia rozličných politických, spoločenských a náboženských smerov o bezpečnosti, mieri, slobode a nezávislosti v dnešnom svete. Rokovanie moskovského kongresu sa nieslo v duchu plnej demokracie a výsledky rokovania svedčia o vzácnej jednomyseľnosti a zhode medzi účastníkmi Kongresu.

Tieto skutočnosti sú dôkazom toho, že v poslednom čase došlo vo svete k veľkému prelomu síl v prospech podpory a víťazstva mieru. Sme presvedčení o tom, že zásluhu na tom majú predovšetkým socialistické štáty na čele so Sovietskym zväzom, ktorý od svojho vzniku presadzuje jednoznačne a dôsledne politiku mierovej koexistencie. Presvedčivým dôkazom je aj prejav, ktorý mal na moskovskom kongrese Leonid Iľjič Brežnev, gen. tajomník KSSZ.

Svetový kongres mierových síl v Moskve predstavuje presvedčivú manifestáciu síl víťazstva pokroku, sociálnej spravodlivosti a mieru vo svete. Tento kongres vykonal účinnú mobilizáciu verejnej mienky na celom svete,

že vec mieru je vecou každého človeka, preto nikto nesmie stáť bokom v zápase o konečné víťazstvo mieru.

Ako veriaci v Boha, ktorého poznáme ako mocného Stvoriteľa a Vládcu sveta, ale aj ako milostivého Otca, vidíme aj v uskutočnení mierového kongresu v Moskve prejav Jeho starostlivej a nám žehnajúcej milosti a lásky. Za to oslavujeme Jeho meno a súčasne preto ďakujeme všetkým, ktorí sa pričinili o zvolanie a úspešné realizovanie tohto Kongresu. Vyslovujeme svoje uspokojenie a svoju radosť nad tým, že na tomto Kongrese mali rovnocenné miesto aj zástupcovia cirkví a náboženstiev. Obzvlášť sme povďační za to, že jedným z iniciátorov tohto Kongresu bola KMK a že na Kongrese sa mohli zúčastniť aj zástupcovia našich cirkví.

Súčasne si uvedomujeme, že náš zásadný súhlas s výsledkami Kongresu — tohto najväčšieho doteraz mierového zhromaždenia — znamená súčasne aj náš zásadný súhlas so socializmom a našu podporu socializmu. Priebeh Kongresu nám len potvrdil, že náš kladný postoj k socializmu je správny. Sme toho názoru, že socializmus je mier, prináša mier, ale aj potrebuje mier. V dôsledku toho sa presvedčujeme, že naše miesto je na strane socializmu, že chceme a bude podporovať jeho rozvoj v našej vlasti. O tom všetkom aj pri tejto príležitosti ubezpečujeme Národný front a náš pracujúci ľud. Výsledky Moskovského kongresu nás totiž bezpodmienečne zaväzujú k tomu, aby sme hlas tohto Kongresu ako hlas „svedomia sveta" pre mierové spolužitie brali vážne, jeho uznesenia realizovali a cieľavedome rozvíjali v našich cirkvách, cez prácu našich duchovných, v našich zboroch ako celkoch i v živote našich veriacich.

Prijmite, prosíme, toto naše hodnotenie Svetového kongresu mierumilovných síl a naše osvedčenie o našom postoji k socializmu ako úprimné slovo, ako prosbu a ako výzvu, ktoré z neho vyplývajú. Prosíme vás, aby ste sa nad naším osvedčením vážne zamysleli, aby ste s týmito poznatkami oboznámili i svojich známych, aby sa tak myšlienky tohto Kongresu stali vlastníctvom širokých más nášho ľudu — teda i príslušníkov našich cirkví a tak aj mocnou vzpruhou pri jeho budovateľskom úsilí v našej socialistickej vlasti. Snažme sa všetci spoločne, aby závery Moskovského kongresu sa pretvorili v činy. To sa stane tak, keď budeme na svojich pracoviskách čestne plniť svoje povinnosti, keď budeme v láske a v zhode nažívať so svojimi spoluobčanmi, keď bude celá naša práca prežiarená ochotou, vrúcnosťou a nadšením za to, aby na každého z nás sa mohli vzťahovať slová nášho Pána: „Blahoslavení, ktorí tvoria pokoj, lebo sa budú menovať synmi Božími . . ." (Mat. 5, 9).

Piate Božie prikázanie

(Dokončenie.)

POVINNOSTI RODIČOV K DEŤOM.

Sv. apoštol Pavel v liste k Efezským okrem iného píše: **„A vy, otcovia, nepopudzujte svoje deti k hnevu, ale ich vychovávajte v kázni a v napomínaní Pánovom"** (Efez. 6, 4).

Ako vidíme z uvedeného listu, rodičia majú deti predovšetkým vychovávať. **S výchovou treba začať už po narodení. Dieťa treba dať čím skôr pokrstiť. O dieťa sa treba dobre starať i po telesnej stránke.** Materinské mlieko je nepostrádateľné. Keď dieťa dospieva, treba sa starať o dobrú výchovu, ktorú môže nájsť predovšetkým v rodine. **Harmónia medzi otcom a matkou je najlepšou školou pre dieťa.** Dieťa pozoruje skutky svojich rodičov. Preto vzťah medzi rodičmi musí byť čo najlepší, aby si dieťa osvojilo ich dobré stránky. **Ak nie je v rodine také ovzdušie, má to zlý vplyv na dieťa.** Duša dieťaťa je veľmi citlivá, a preto hádky a spory na dieťa nemôžu dobre pôsobiť.

Deťom treba dožičiť dosť pohybu. Voľba priateľov hrá tiež dôležitú úlohu, a preto rodičom musí záležať na tom, s kým sa ich dieťa priatelí. **O prvé kroky do spoločnosti sa tiež majú postarať rodičia.** Tiež sa majú postarať o vhodné vzdelanie pre svoje dieťa, **ale nemajú deti nútiť do povolania,** ku ktorému nemajú vzťah. Ako starší a skúsenejší majú deťom poradiť, ale sama voľba povolania má byť slobodná, aby deti boli v živote šťastné. Rodičia sa majú postarať o slušné zaopatrenie svojich detí. Ap. Pavel upozorňuje rodičov: **„Nemajú synovia zhromažďovať poklady rodičom, ale rodičia synom"** (2 Kor. 12, 14). Na inom mieste hovorí: **„Lebo kto sa nestará o svojich a zvlášť o domácich, zaprel vieru..."** (2 Tim. 5, 8). Príkladom pre rodičov môže byť starozákonný Tobiáš. Šľachetná matka bratov makabejských hovorí: **„Prosím ťa, synu, pozri na nebo a na zem a na všetko, čo je v nich a poznaj, že to i pokolenie ľudské stvoril Boh z ničoho: tak sa stane, že sa nebudeš báť, ale súc hodným spoločníkom bratov tvojich, prijmi smrť, aby som ťa zasa v tom zľutovaní s bratmi svojimi prijala"** (2 Mak. 7, 28–29).

Dojmy z detsva zanechávajú stopy po celý život. Kresťanskí rodičia majú brať deti so sebou do chrámu: **„Nechajte deti a nebráňte im prísť ku mne, lebo takých je kráľovstvo nebeské", hovorí Spasiteľ.** P. T.

Pavel Aleš:

Znášanlivosť

V dejinách národov a náboženstiev sú temné stránky, poznačené nenávisťou, nepriateľstvom, vojnami. Ľudia pokladali za svoju povinnosť prejavovať zlobu proti blížnym, ktorí zmýšľali ináč. Bolo v tom niečo nekresťanské, ak to robili ľudia-kresťania. Dnešná doba vďaka novorealizovanej myšlienke o bratstve a spolunažívaní ľudí odsudzuje neznášanlivosť ako prežitok minulosti.

Každý pravoslávny kresťan by mal byť dobrým a žiarivým príkladom v bratskom spolunažívaní s ostatnými občanmi v našej socialistickej spoločnosti. Neznášanlivosť nesmie mať miesto v našom prostredí.

Uvedomil som si markantne túto požiadavku kresťanskej znášanlivosti, keď som čítal nedávno knižku talianskeho autora Carla Caretta — Listy z púšte. Taliansky misionár, ktorý žil na Sahare, spomína na svoje skúsenosti so spolunažívaním s mohamedánmi, ktorých vzťahy ku kresťanom a naopak kresťanov ku nim neboli vždy najlepšie. Snáď to bude niekoho z vás zaujímať a v niekom to vzbudí myšlienky na to, čo je, alebo by mala byť kresťanská znášanlivosť. Nechajme teda hovoriť vyznanie jej autora...

— — —

„I toho večera ma sprevádzal do pustovne na modlitbu Abdaraman. Išli sme spolu asi dvesto metrov, držali sme sa za ruky a hovorili o všetkom možnom. Ale vy neviete, kto je Abdaraman. Je to malý mohamedán. Má približne osem rokov. Nik nevie presne, lebo tu na Sahare niet úradov, kde by sa hlásili narodenia detí. Málokto pozná presne deň svojich narodenín v tejto krajine. Abdaraman je mohamedán, ako ostatní synovia Izraela bol obrezaný a držaný v prísnej kázni. Jeho otec Alek je výborný muž s hlbokou vierou a početnou rodinou. Keď príde mesiac Ramadán, postí sa od východu do západu slnka a popritom obrába svoje pole na brehu Ouedu v Tamanrasset. Je veľmi zbožný, každý rok si pripomína Abrahamovu obeť a zabíja baránka a kupuje všetkým deťom pestré bavlnené šaty. Jeho dôvera v Boha je úplná a dokonalá. Ačkoľvek je chudobný, nekradne, ale žije len zo svojej práce, ktorá spočíva v tom, že celé mesiace prehlbuje v piesku podzemný kanál a ďalšie mesiace zúrodňuje svoje políčko, ktoré potrebuje aspoň trikrát týždenne vodu.

Raz tu prišla cudzinecká légia a utáborila sa pri kanále, ktorý vyhlbil Alek a ktorým zavlažoval úrodu. Samozrejme, voda nedostačovala a úroda začala schnúť.

Hovorím: „Alek, ak nechceš, aby ti uschlo obilie, choď za veliteľom a povedz mu, že kanál je tvoj a že ním zavlažuješ pole." Alek mi odpovedá: „Alláh je mocný a postará sa o moje deti." Za vojakmi neišiel, pole uschlo, pretože vojaci všetku vodu spotrebovali sami.

A teraz ma sprevádza do pustovne tento Abdaraman. Slnko už zašlo, vzduch je svieži, príhodný práve pre prechádzku. Máme si vždy veľa čo povedať a máme sa naozaj radi. Každé ráno ma čaká pred mojím príbytkom až skončím modlitbu. Často spolu pijeme čaj. Hovorí mi, že má rad chlieb, ktorý ja pečiem. Je vždy pri chuti, ale nikdy ma o nič nežiada. To musím uhádnuť ja.

Dnešného večera je akýsi zamlkly, odpovedať takmer nechce. Mám dojem, že by mi chcel čosi povedať, ale nemá odvahu. Viem, že to dlho nevydrží, pretože medzi nami niet tajomstiev.

„Abdaraman, čo sa ti stalo, že dnes nič nehovoríš?" Ticho. „Bolí ťa niečo?" Ticho. „Zlostil si otecka?" Ticho. „Utiekol ti psík?" Ticho.

„Nuž, Abdaraman, nepovieš to svojmu bratovi Karolovi?"

Abdaraman začne plakať a jeho telo sa celé trasie. Je to pohľad, vidieť ho plakať. Plače akoby celý, slzy, keď zmočia tvár, vytvárajú cestičky po hrudi, na bruško a ďalej. Teraz som stíchol ja, musím počkať, kým sa utíši. Zobral som ho za ruky a súcitne som ho hladil.

„Nuž, Abdaraman, prečo si plakal?" „Brat Karol, plakal som, pretože ty nie si mohamedán. A nechceš byť!"

— „Ach, a prečo sa mám stať mohamedánom? Som predsa kresťan a verím v Ježiša. Verím v Boha, ktorý stvoril nebo i zem, ako aj ty veríš. Naše modlitby prichádzajú do toho istého neba, pretože tvoj Boh a môj Boh je jediný, ten istý Boh. On nás stvoril, On nás živí a má nás rád. Keď budeš plniť svoje povinnosti, nebudeš kradnúť, ani zabíjať, ani luhať, keď budeš robiť vždy to, čo ti hovorí svedomie, prídeš do neba. A bude to nebo to isté ako je moje, ak budem aj ja robiť to, čo mi prikazuje Boh. Neplač!"

„Nie, nie," — zakričal chlapček — „keď sa nestaneš mohamedánom, prídeš do pekla ako všetci kresťania."

No to je pekné! „Abdaraman, kto ti povedal, že prídem do pekla?"

„Taleb (učiteľ koránu) mi povedal, že všetci kresťania prídu do pekla a ja nechcem, aby si tam bol."

Došli sme k pustovni a Abdaraman sa zastavil. Ďalej nikdy neišiel, zastavil sa vždy asi desať metrov pred vchodom a za žiadne zlato na svete by nebol išiel ďalej, akoby vnútri bola dajaká diabolská sila, tajomstvo, ktoré nesmie malý mohamedán vidieť. Mal ma veľmi rád, ale jeho láska narážala na akúsi stenu, ktorá nás rozdeľovala a dnes dostala strašne meno: „peklo"!

Vravím mu: „Abdaraman, nie, Boh je dobrý a spasí nás obidvoch, spasí tvojho otca a všetci sa zídeme v raji. Never, že prídem do pekla, a to len preto, že som kresťanom. Ja tiež neverím, že tam prídeš preto, že si mohamedán. Boh je tak dobrý! Snáď si neporozumel, čo hovoril Taleb. Možno, že povedal, že zlí kresťania prídu do pekla. Buď kľudný. Choď domov a pomodli sa, a zatiaľ čo ty sa budeš modliť doma, ja sa pomodlím tu. A skôr než skončíš, povedz Pánu Bohu to, čo mu hovorím i ja: „Pane, učiň, nech sa všetci ľudia spasia . . ." A už sa poponáhľaj! —

A vstúpil som smutne do pustovni, do malej izbičky z blata, ktorú tu postavil kedysi môj predchodca, zavraždený nevedomosťou a fanatizmom toho istého kmeňa, ku ktorému patrí Alek a Abdaraman. Dnes večer sa mi modlitba nedarila. Môj malý priateľ rozvíril vo mne mnoho myšlienok. Úbohý malý Abdaraman! Už si obeťou fanatizmu, obeťou násilného úsilia takzvaných „ľudí Božích", ktorí by poslali do pekla polovicu ľudstva iba preto, že tí ľudia nie sú ako oni. Ako je to bolestné! Ako je možné, že niečo takého sa deje? Že puto lásky, ktoré ma putá s bratom, sa trhá v mene „horlivosti Božej!" Že náboženstvo, namiesto aby bolo motívom zjednocovacím, stáva sa dôvodom k vražde alebo aspoň bezmednej nenávisti.

Trvalo mi to aspoň hodinu, kým som sa sústredil na modlitbu.

Zrazu som zistil, že slzy zmáčajú moje šaty, že tentoraz plačem ja. A viete prečo?

Pri spytovaní svedomia, ktorým som chcel očistiť svoju dušu, nie už dušu Abdaramanovu, od sektárenia, vybavila sa mi spomienka z detstva. Mal som vtedy osem rokov. Ako Abdaraman. Žil som vtedy v mestečku pod tieňom antickej zvonice. Tunajší ľud nebol príliš veriacim, viera sa tu skôr tradovala ako zvyk z generácie na generáciu.

Raz prišiel muž a dom od domu predával knihy. Nevedel som, o čo ide, ale prvýkrát v živote som vtedy počul slovo Biblia.

Ľuďom, najmä ženám, sa niečo nepozdávalo. Neviem, či z presvedčenia, alebo z ľudských ohľadov.

Tu z jedného obloka vystrčila hlavu akási hysterická madam a začala vykrikovať:

„Fuzáč, haló, fuzáč, my tvoje náboženstvo nepotrebujeme. Tiahni si, odkiaľ si prišiel!"

To stačilo chalanom. Ten muž bol celý bledý. Išiel prostriedkom ulice. Knihy niesol vo veľkej batožine. Bola istotne ťažká. Prišla k nemu jedna žena a hodila pred neho knihu, ktorú si od neho kúpila. Muž sa pokorne zohnul pre ňu. Potom ho zasiahol nejaký chalan kameňom do chrbta. Pridal do kroku, chlapci za ním. Každý mal v ruke poriadny kameň. Medzi chlapcami som bol aj ja. Bol máj, večer sme išli na požehnanie. Pán farár nás pri ňom pochválil, že sme uchránili farnosť pred pohromou. Zdá sa, že to nestojí za reč. Ale s odstupom času a najmä dnešného večera dostala tá príhoda novú váhu. Nikdy som sa nespovedal z toho, že som hodil kameňom po bezbrannom človekovi. Bolo to predsa z náboženskej horlivosti, lenže táto epizóda sa odohráva vo veľkom meradle v celom svete. Používajú sa tie isté prostriedky, a nevidí sa, že sú zlé. Až v polovici tohto storočia nastáva zvrat. Do ovzduší sveta prenikol oživujúci závan Ducha svätého. Starý svet umiera, rodí sa nový. Začína sa ináč všetko chápať, sú iné potreby, iné prostriedky. Sme na úsvite epochy poznačenej veľkou túžbou po láske, po zblížení, po pokoji medzi národmi a medzi ľuďmi. Pravda a láska sa dali znova na pochod a chcú sa zísť. Úcta k ľudskej osobe je volaním a túžbou všetkých národov. Ekumenické snahy rozväzujú aj tie najzamotanejšie uzly. Túžba pochopiť a poznať sa navzájom je väčšia, než staré pokušenie zostať uzatvorení v starom mieste so svojou domnelou pravdou. Človek snáď prvýkrát vychádza na nehájené pole s nádejou, že stretnutie bude osožné. Priateľstvo urovnáva a normalizuje ľudské vzťahy, takže náboženské vojny patria už minulosti."

Adolf Ivanovič Dobrjanský

(1817—1901)

V minulých článkoch sme písali o niekoľkých z množstva vlastencov, ktorí boli duchovnými. Avšak vlastencami boli i laici z radov inteligencie, ktorí venovali všetky svoje schopnosti záujmom nášho ľudu. Jedným z takých bol A. I. Dobrjanský, syn duchovného z prešovskej eparchie[1]) (str. 17), ktorý zasvätil svoju činnosť veci spojenia Zakarpatska s Ruskom[2]) (str. 177—182). Hnutie za oslobodenie spod nadvlády rakúsko-uhorskej nadobúdalo široký rozmach i na cirkevnom poli. Úplná oddanosť východnému obradu, ktorý v mnohom ničila únia, začala budiť záujem u veriacich i tam, kde hnutie bolo potláčané. Niektoré z uniatských kňazov prestali spomínať pápeža pri bohoslužbách a začali očisťovať obrad od nepravoslávneho nánosu. V dobe revolučného hnutia 1848 rakúska vrchnosť venovala dočasnú slobodu nášmu ľudu[3]) (str. 108—109). Ale i táto obmedzená sloboda stačila na to, aby najlepší synovia využili túto „slobodu" a dali do chodu celé svoje nadšenie a prácu pre blaho nášho národa[1]) (str. 12). Dvojtvárnosť rakúskej vlády sa ukázala plne po potlačení revolúcie, keď vláda začala otvorene podporovať iné národnosti. Vtedy mnohí ruskí spoločenskí činitelia boli vo vysokých štátnych funkciách — netrvalo to však dlho.

Jedným z takých vlastencov bol A. I. Dobrjanský. Narodil sa v Rudlove. So začiatkom jeho činnosti sa začína nová éra v oslobodzovaní národa. Dobrjanský vyhotovil memorandum, zorganizoval delegáciu a osobne memorandum predniesol císárovi Franz Jozefovi. Memorandum sa týkalo utvorenia autonómie Uhorskej Rusi, zavedenia ruštiny do ľudových škôl, založenia ruského gymnázia, právnickej fakulty v Užhorode a ruskej univerzity vo Ľvove, vydávania ruských novín, používania cyriliky medzi obyvateľstvom, zrovnoprávnenia Karpatorusov s Maďarmi a práva mať pri vojsku ruských duchovných[3]) (str. 28—29).

Prvú oficiálnu návštevu dňa 14. októbra delegácia vykonala u císárskeho politického komisára, baróna Karla Geringera. Na druhý deň delegátov prijal minister vnútra Bach, ktorý sa správal k obsahu memoranda zhovievavo, čo motivoval tým, že ruský národ v Uhrách „teraz ako nežná kvetina potrebuje starostlivosť a ochranu vlády, preto sa nemôže porovnávať s inými národmi. Netreba viniť vládu, ak nebudú všetky požiadavky uskutočnené"[4]) (str. 132). Delegáti boli prijatí aj inými vysokými predstaviteľmi vlády a prijatie císárom Franz Jozefom im dalo nádej, že požiadavky budú splnené a Uhorská Rus dostane „veľkú ochranu zo strany vlády". Delegáti poďakovali za vyslovené porozumenie a súčasne prosili, aby také isté práva dostali i Rusíni, žijúci na Slovensku[4]) (str. 133—135). Dobrjanský v očakávaní, že sľuby sa budú plniť, prijal, ako aj iní členovia delegácie, štátne miesto v aparáte. Svoje postavenie sa snažili využiť pre národné ciele. Dobrjanský využil každú vhodnú chvíľu a pripomínal memorandum s tým, aby vláda vyniesla rozhodné slovo. Hovorí: „Náš národ, hoci je materiálne veľmi chudobný vinou útlaku, predsa pevne stojí vo svojej viere, národnosti a chce svoje práva... nie je teda príčina na zúfalstvo"[5]) (str. 130). V interpeláciách k maďarskej vláde si Dobrjanský sťažoval, že rusínsky národ je prenasledovaný za údajné „koketovanie" s Ruskom. „Ale vari národ je na vine za to, že s ruským národom ho spája spoločný pôvod, spoločná dávna história, spoločný jazyk, a tiež cirkevný obrad?" (viera) (str. 131). Dobrjanský dokonca žiadal, aby gréckokatolícka cirkev nebola závislá na rímskokatolíckej cirkvi. Tú istú požiadavku predložil i katolíckemu snemu v Budapešti r. 1870[6]) (str. 704). A predstavitelia gréckokatolíckej cirkvi, ktorí na uvedenom sneme boli, vystúpili s požiadavkou, aby im bolo umožnené zvolať si zvláštny snem oddelene od katolíkov, v čom im nebolo vyhovené[7]) (str. 89). Dobrjanský napísal knihu, kde sa okrem iného dotkol otázky závislosti gréckokatolíckej cirkvi na cirkvi rímskokatolíckej. „Podľa mojej mienky nesamostatnosť vo veciach cirkvi môže byť zrušená jedine cestou spojenia sa našej cirkvi (uniatskej — pozn. aut.) s cirkvou pravoslávnou, grécko-východnou". Ale táto kniha v Rakúsku bola zakázaná[8]) (str. 131). Hoci formálne bol Dobrjanský uniatom, ako Duchnovič, Pavlovič, Rakovský, Stavrovský a iní, v dušiach veriacich rozvíjal lásku k pravosláviu.

Za svoje smelé vystúpenia musel na čas opustiť Rakúsko a odísť do Haliče. Jeho zásluhou „Haličská národná ruská rada" vydala oficiálnu proklamáciu, v ktorej vyzývala ruský ľud na Podkarpatsku a na východnom Slovensku, aby jednotne povstal za svoje práva: za vieru svojich predkov (pravoslávnu vieru), za svoju národnosť, sociálne a politické práva. O činnosti Dobrjanského ešte budeme písať.

V r. 1868 bola ustanovená maďarská konštitúcia a Franz Jozef bol korunovaný korunou sv. Štefana. Týmto rakúsky císársky dvor ukľudnil maďarský národ a začal urovnávať staré spory. Prvým činom Rakúska potom bolo potlačenie národnostného hnutia medzi naším ľudom. Tým sa začala nová fáza boja proti vlastencom v Rakúsku; ujarmenie ruského národného vedomia, latinizácia východného obradu v gréckokatolíckej cirkvi, zavedenie nového štýlu v cirkvi[8]) (str. 87) a katolíckych sviatkov, ktoré v pravoslávnej cirkvi nejestvujú. Všetko smerovalo k úplnému pokatolíčteniu grécc-

kokatolíckej cirkvi[9]) (str. 115). Že sa to vtedy neuskutočnilo, za to patrí vďaka jednoduchému nášmu ľudu, ktorý bol pevný vo viere svojich predkov, pevnejší, než jeho duchovní vodcovia.

LITERATÚRA:

[1]) Jerom. Vladimír Terleckij: *Uhorskaja Rus, Kyjev, 1874*
[2]) Prjaševščina, *hist. liter. zborník, Praha, 1948*
[3]) G. A. Devola: *Uhorskaja Rus, Moskva, 1878*
[4]) I. N. Meľniková: *Zakarpatská Ukrajina, Prešov, 1958*
[5]) S. V. Doboš: *A. I. Dobrjanský, Prešov, 1956*
[6]) Prot. K. Kustodejev: *Pravoslavnoje obozrenije, Moskva, 1871*
[7]) G. Gerovský: *Historická minulosť Prešovska, Praha, 1948*
[8]) *Pravoslavnoje obozrenije, Moskva, 1874*
[9]) M. Mejkeš: *Pravosl. hnutí na Podkarpatské Rusi — Zborník, Praha 1923.*

Bratská návšteva

(Pokračovanie.)

Odpoludnie v Rostove sme strávili návštevou útulného chrámu sv. Nikolaja, predstaveným ktorého je mladý o. prot. Vladimír Sočivka. Prijal nás na svojej fare ako svojich najlepších priateľov a kráľovsky nás pohostil. Na pamiatku návštevy historického Rostova nás všetkých obdaroval krásnou knihou o tomto meste.

Podvečerná štvorhodinová jazda autami z Rostova do Moskvy nás ustatých, ale obohatených o nové poznatky a veľké dojmy, preniesla opäť do nášho dočasného domova v hoteli Rossija.

Piatok 31. auguta bol vďaka našim skvelým hostiteľom venovaný Moskve. Bol to deň významný. I počasie nám žičilo. Slniečko nás od rána sprevádzalo, či už pri jazde ulicami, či pri prehliadkach najdôležitejších moskovských pamätihodností, takže sme vôbec necítili, že sme oproti našim domovom na severe a že je koniec augusta. Takmer sme si želali, aby asfaltované moskovské prospekty a námestia schladil dážď. Avšak všetko, čo sme videli, nám dalo zabudnúť na horúčavu dňa.

Naša prvá zastávka nemohla byť inde, než na Červenom námestí. Bol nám poskytnutý odborný výklad o celom tom historickom priestranstve a jeho budovách do všetkých najzaujímavejších detailov. Z nábrežia rieky Moskvy sme videli celý areál Kremľa, z jeho nádvorí potom všetky pamätné chrámy i ostatné budovy.

Kalininov prospekt je jednou z najvýstavnejších tried Moskvy. Je to sídlo mnohých ústredných štátnych úradov a administratívnych budov. S hrdosťou nám o nich odborne a zasvätene referoval vodič nášho vozu.

Byť v Moskve a nevidieť Leninské hory s dominujúcou gigantickou budovou Lomonosovovej univerzity, by bolo neodpustiteľnou chybou. Ani nemôžeme dobre vnímať a zažiť prílev tej hŕby informácií z úst sprievodkyne ako o budove samej, tak o celom areáli a pohľad na Lužniky pod nami a šíru Moskvu. Nemôžeme sa tak široko pozerať a súčasne počúvať. Pohľad z nás vyráža dych, panoráma pred nami je úchvatná. Veď Moskva je najmenej šesťkrát väčšia a rozľahlejšia ako naša Praha; a to je vari najnázornejšie prirovnanie.

Po obede sme vykonali návštevu veľmi milú: i keď ďaleko za hranicami vlasti, **sme zrazu u nás doma, na výsostnom území nášho veľvyslanectva, kam sme boli ako oficiálna delegácia pozvaní.** Pri bráne nás už vítajú súdruhovia z kultúrneho odboru, ktorí nás vedú do salónika na krátky rozhovor a občerstvenie. Cítime sa tu všetci naozaj ako doma. Naši hostitelia nám ochotne ukazujú typické čs. zariadenie budovy s obrovským gobelínom Prahy, so Svolinského mozaikou Predanej nevesty, s nádhernými kristáľovými lustrami. V tej chvíli sme hrdí i my nad naším umením. Bol ním nadšený i vladyka metropolita Ján, náš sprievodca, ktorý sa tu na chvíľu zmenil z hostiteľa na hosťa. Bohužiaľ, čas našich súdruhov i náš je zrátaný, a preto po hodinke vstávame na odchod.

Po návrate z československého veľvyslanectva sme pokračovali ešte v prehliadke Moskvy cestou po večernej Moskve, ale večera nás čakala veľmi zvláštna. **Odcestovali sme na ňu do známej štvrte Ostankino, do reštaurácie umiestnenej v „Siedmom nebi", totiž v televíznej veži, vo výške vyše 380 m nad Moskvou.** I táto gigantická stavba je pýchou mesta a pohľad z veže na osvetlenú metropolu je fascinujúci. Než sa pohodlne navečeriate v krásnom modernom prostredí, otočí sa s vami takmer nebadateľne celá vyhliadková veža o 360 stupňov, takže uvidíte pod sebou celú Moskvu. Ďakujeme za vzornú obsluhu personálu reštaurácie i za chutné jedlá a píšeme im pochvalu do knihy cti. Vďaka patrí samozrejme i našim vzorným hostiteľom, ktorí nám podobnými zážitkami dokonalo spríjemňujú pobyt u nich.

Program prvého septembrového dňa, v sobotu, bol opäť sčasti venovaný prehliadke sovietskeho hlavného mesta. I keď jej venujeme už druhý deň, nemôže to stačiť, ak chceme vidieť aspoň to podstatné. Osobitnou starostlivosťou o. Jána Orlova nám bolo **umožnené vidieť i zbierku diamantov, drahokamov a zlata Sovietskeho zväzu.** Je tu zhromaždené nesmierne bohatstvo hmotné i umelecko-historické, ktorému sa obdivujú najmä všetci zahraniční hostia.

Avšak po obede sme už museli pomýšľať na odlet do ďalšieho miesta nášho pobytu — do Odesy. Lietadlo nás tam prenieslo z Moskvy za poldruhej hodiny, takže okolo dvadsiatej hodiny sme pristáli už za tmy **na odesskom letišti.**

(Pokračovanie.)

NA NAŠU CIRCKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI:

Pravoslávny farský úrad Kojšov Kčs 100.—, pravoslávni veriaci Bežovce Kčs 140.—, veriaci z Michalian 210.—, Štefan Štofčo, Chrastné okr. Košice, 25.—, Juraj Palgut, Kráľovce, 50.—, Gejza Šiket, Cejkov, 100.—, rodina Ondovičová, Petrovce n/L, 20.—, Juraj Stripaj, Porúbka pri Sobr., 25.—, Pravoslávny farský úrad Ľubica 250.— Kčs, pravoslávni veriaci Slovinky Kčs 700.—, Ladislav Bilý, Trebišov, 100.—, a rod. Kiškošová z Michaloviec Kčs 20.—.

Štedrým darcom úprimne ďakujeme! Mená ďalších uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

Zo života Pravoslávnej bohosloveckej fakulty

PROMÓCIA.

Dňa 6. decembra 1973 bol d. o. prot. doc. ŠTEFAN PRUŽINSKÝ, prodekan PBF, promovaný v aule fakulty na riadneho **doktora teológie. Slávnostný akt bol otvorený štátnymi hymnami, modlitbou a úvodným slovom d. o. prot. dr. A. Mihaľova, dekana BPF.** Referent, **prot. H. Hniďak, oboznámil prítomných so životopisom doktorandovým a v krátkosti s jeho doktorskou prácu na tému: Synoptické evanjeliá vo svetle novozákonnej biblistiky.** Taktiež spomenul jeho neúnavnú prácu na farnosti, na fakulte a jeho činnosť publicistickú. Napokon referent navrhol dekanovi fakulty, aby povolil udeliť d. o. prot. Štefanovi Pružinskému doktorát teológie. Po udelení súhlasu promótor **prof. dr. Peter Kernaševič vykonal slávnostný akt promócie, ktorý bol zavŕšený slávnostným sľubom doktoranda, prijatím doktorskej reťaze a diplomu.** Dekan fakulty blahoželal potom novému doktorovi teológie **a prečítal pozdravný list od hlavy našej cirkvi, metropolitu pražského a celého Československa Doroteja.** Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, bol medzi prvými gratulantmi.

Nový doktor teológie **potom predniesol slávnostnú reč.** V úvode **poďakoval členom Posvätnej synody našej cirkvi a ministerstvu kultúry a všetkým tým, ktorí mu umožnili dosiahnuť takej vysokej vedeckej hodnosti,** spolupracovníkom a priateľom, ktorí mu akokoľvek pomohli náročnú dizertačnú prácu ukončiť v krátkom termíne dvoch rokov. **Poďakoval rodičom, ktorí mu umožnili študovať v Prešove na PBF i v Leningrade na Duchovnej akadémii, poďakoval tiež manželke, ktorá má pre jeho prácu pochopenie a vo všetkom mu pomáha.** Srdečnú a veľkú vďaku vyslovil ruskej pravoslávnej cirkvi za to, že mohol študovať v jej duchovnom zariadení a čerpať z jej prameňov životodarnú duchovnú potravu a osvetu. Potom o. doktor v hlavných črtách hovoril o svojej dizertačnej práci. Jeho slová zneli tak jasne a presvedčivo, že všetci prítomní s veľkým záujmom načúvali a odmenili ich veľkým potleskom. **Nakoniec o. doktor poďakoval i svojim kurátorom, predstaviteľom oboch slovenských eparchií, otcom duchovným a všetkým prítomným za to, že sa prišli s ním rozdeliť o jeho radosť z práce, ktorá bola korunovaná úspechom.**

Slávnostný akt bol ukončený modlitbou, po ktorej nového doktora teológie obkolesili gratulanti, ktorí mu želali v jeho ďalšom živote len to najlepšie.

Na mnohaja lita! R. F.

D. o. prot. Št. Pružinský, prodekan PBF, preberá doktorský diplom.

Za mier

Z MIEROVÉHO REFERÁTU D. O. ŠTEFANA HORKAJA, KTORÝ PREDNIESOL NA ARCIDEKANSKEJ PORADE PRAVOSL. DUCHOVENSTVA V MICHALOVCIACH DŇA 7. DECEMBRA 1973.

V boji za mier je dnes zapojený celý svet a svoje miesto tu má každý človek dobrej vôle. Medzi bojovníkmi za mier majú miesto i pravoslávni kňazi, ktorí majú sledovať boj za mier na celom svete, ale, a to zdôrazňujem, sami majú za mier bojovať a viesť k tomu i svojich veriacich. Písmo sv. nás na to nabáda v Starom i v Novom zákone. Mierová práca je dobrovoľná. Tu majú možnosť duchovní ukázať veriacim, aký majú vzťah k spoločenskému zriadeniu. Práca pre mier pomáha formovať vlastenecko-občiansky profil človeka. Chceme dať našej spoločnosti všetko, čo jej patrí, ako to kázal sám Isus Christos. Úlohou pravoslávneho duchovného a jeho veriacich je nielen podporovať ušľachtilé myšlienky, ale i za ne bojovať, bojovať za spoluprácu medzi národ-

mi bez rozdielu náboženskej, politickej či rasovej príslušnosti. Sám Boh nám toto prikazuje, a Boh je láska a pokoj.

V mieri sa ukrývajú všetky nádeje ľudstva. Mier znamená lepší život, krajšiu budúcnosť. Ak chceme, aby sa to všetko splnilo, na práci sa musia podieľať všetci ľudia a všetky národy sveta, preto je pochopiteľné, že na Kongres mierových síl v Moskve prišlo vyše 500 delegátov — predstaviteľov rôznych vierovyznaní. Stretli sa tam poprední bojovníci za mier zo 144 štátov sveta. Ukázali sa i neprajníci kongresu, ale tí nič nezmohli proti moci mierových síl, ktoré nik nemôže zastaviť. Tí, ktorí mali pripravené miesta a predsa neprišli, nijako nenarušili odhodlanie bojovať za mier. Okrem všetkých dôležitých prejavov vzbudil pozornosť prejav vdovy po čílskom prezidentovi Allendovi a prejav sovietskeho štátnika L. Brežneva.

Mieroví pracovníci poukazujú na rôzne nebezpečenstvá, ktoré mier ohrozujú buď so zbraňou v ruke, alebo diverziou a propagandou. Naša denná tlač prináša správy, že svetový imperializmus si predsavzal ideologicky bojovať proti krajinám socialistického tábora a proti mieru. Západní politici netaja svoje ciele, ale často tam počuť slová: „... Západ musí v neúprosnej realite spolunažívania vytvárať a vyhrocovať revolučné situácie v socialistických krajinách... pomocou všetkých prostriedkov propagandy... treba využívať rôzne činitele, počínajúc národnými zvláštnosťami a náboženskými tradíciami a končiac takými psychologickými faktormi, ako je napr. sklon k ľahkému životu, závisť a iné..."

Boj sa vedie všade, a nie je to, ako vidno, len v Chile, na Blízkom východe a inde. Preto musíme zmobilizovať všetky naše mierové sily, aby sa urýchlili a naplnili túžby celého sveta žiť a pracovať v mieri.

Kanadské zasadanie KMK

Na pozvanie prípravného výboru Kresťanskej mierovej konferencie v Kanade sa konalo v Cedar Glen pri Toronte v dňoch 23.–28. septembra 1973 zasadanie pracovného výboru KMK. Do päťdesiat členov, pozorovateľov a hostí sa zúčastnilo na tomto významnom stretnutí. Zasadanie viedol za vladyku metropolitu Nikodima, prezidenta KMK, viceprezident biskup dr. T. Bártha z Maďarska. Prítomných privítal predseda prípravného výboru pastor W. Oake. Predseda vlády Kanady P. E. Trudeau zaslal pozdravný telegram. Takisto aj prezident kanadskej cirkevnej rady N. Berner pozdravil pracovný výbor. Témou stretnutia bolo: „O S N a príspevok kresťanov k svetovému mieru". Pracovníčka gen. sekretariátu OSN pani H. Sipiläová a reprezentant KMK pri OSN dr. K. Soule predniesli referáty k tejto téme. Bilanciu činnosti hnutia podal gen. tajomník dr. K. Tóth. Rozprava sa zamerala na pomoc KMK Svetovému kongresu mierových síl v Moskve. Bol prerokovaný tiež plán činnosti na rok 1974. Počas pobytu bolo usporiadané stretnutie so Zjednotenou cirkvou v Kanade a tlačová konferencia. Prot. dr. A. J. Novák za pravoslávnu cirkev v Československu referoval na schôdzi o finančnej situácii hnutia, ktoré je vydržiavané členskými cirkvami a regionálnymi výbormi. Bola vydaná rezolúcia o podpore OSN, vyhlásenie o odzbrojení, Južnej Afrike, Blízkom východe, Južnom Vietname, Európe, Svetovom kongrese v Moskve. Každodenné referovanie bolo otvárané pobožnosťou, 28. septembra ju vykonal ruský biskup Makarij v deň Povýšenia sv. Kríža.

I keď pobyt v Kanade bol pomerne obmedzený, predsa mohli pred konferenciou účastníci navštíviť niagarské vodopády, Toronto a po skončení i Montreal. Osobne som navštívil pastora Oaka na jeho fare v Bowmanville. Hostiteľ bol predtým námorníkom z povolania a potom sa rozhodol stať sa farárom, „rybárom ľudí". Pri putovaní po kanadských diaľniciach bolo veľmi milé, keď v celom rade miest bolo vidieť pravoslávne chrámy srbské, grécke a ruské. Cesta tam i späť viedla cez Moskvu, odkiaľ sme leteli cez Paríž, Atlantik a Grónsko do Kanady a späť. Transportu sa ujala obetavá ruská cirkev, ktorá má veľké zásluhy o Kresťanskú mierovú konferenciu a o mierové hnutie vôbec. N.

Zaujímavý prínos

Pred nedávnom vyšla v nakladateľstve Mladé letá neveľká knižka „Kto ste, Jozef Gabčík" od Milana J. Varsíka. Je to knižka, ktorá ma naraz vrátila do detských rokov — do rokov temna, nacistickej okupácie Čiech a Moravy, do nezmyselného štátneho útvaru, tzv. Protektorátu. Autor zasvätene rozpráva o živote jedného z parašutistov, ktorí vykonali atentát na SS-Obergruppenführera Reinharda Heydricha, ríšskeho protektora. Rozpráva o hrdinovom životopise, o živote Slováka z Poluvsia pri Rajeckých Tepliciach, ktorý neznášal ovzdušie tzv. Slovenského štátu a odišiel, aby bojoval... S Gabčíkom prejdeme Poľskom a cudzineckou légiou cez Francúzsko do Anglicka, budeme svedkom akcie, o ktorej hovoril svet a napokon sa s ním stretneme v krypte pravoslávneho katedrálneho chrámu sv. Cyrila a Metoda na Resslovej ulici v Prahe, kde sa bude odohrávať dráma... Je to pekná kniha a musím sa priznať, že ešte stále vo mne budí hrôzu fotografia z bohatej obrazovej prílohy; otec Čikl, dr. Petřek a vladyka Gorazd medzi esesákmi pred súdom. Poznám tú fotografiu už dávno... Myslím, že zásluhou autora sa môže pozorný čitateľ veľa dozvedieť o slovenskom podieli na zahraničnom odboji, podieli a obeti pravoslávnej cirkvi. Pokiaľ mi je známe, je to prvá slovenská publikácia na túto smutnú tému a možno povedať, že je písaná pútavo a objektívne. Myslím, že by sme si ju mali všetci prečítať. Osobne autorovi patrí veľká vďaka; odvykli sme objektivite a on nám pripomenul, že predsa len jestvuje. Helena Ferencová

Milan J. Varsík: Kto ste, Jozef Gabčík.
Vydalo vydavateľstvo Mladé letá r. 1973,
viaz. cena Kčs 22.—

Zo života našich farností

OĽŠINKOV. *V nedeľu dňa 23. septembra 1973 veriaci z Oľšinkova prežívali veľkú duchovnú radosť. V ten deň oslavovali svoj chrámový sviatok zasvätený Narodeniu Prečistej Panny Márie,* konalo sa posvätenie nového cintorína a nového sv. kríža. *Kríž dala postaviť na slávu Isusa Christa* rodina Bieloruská a Zuzana Sosinová z Karlových Varov. *Rodina Bieloruská darovala pozemok na cintorín. V deň chrámového sviatku prišli veriaci nielen z Oľšinkova, ale i z blízkeho okolia. Svätú liturgiu slúžil d. o. M. Ihnát z Výravy a rodáci z Oľšinkova, bratia d. o. prot. Andrej a d. o. prot. Ivan Bieloruský. Kázeň na tému sviatku predniesol d. o. prot. I. Bieloruský. Pri svätení cintorína a nového sv. kríža povedal krásne slová d. o. M. Ihnát:* „Tento kríž Christov nech nám vždy pripomína veľkú obeť Spasiteľa Isusa Christa, ktorú priniesol na Golgote za nás všetkých. Spasiteľ Isus Christos nech bude milosrdný k štedrým darcom... Chrámový sviatok bol ukončený mnoholetím. *I. B.*

Zo života prešovskej eparchie

Vysvätenia chrámov po opravách

● **ROZTOKY:** V nedeľu dňa 11. XI. 1973 **Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, zavítal do dediny Roztoky v okrese Svidník, kde vykonal vysvätenie chrámu po oprave a odslúžil archijerejskú sv. liturgiu za spoluslúženia d. o. prot. P. Spišáka, riaditeľa ER, miestneho duchovného z Kečkoviec d. o. J. Hrindu** a duchovných z okolia. Na konci sv. bohoslužieb Preosvietený vladyka v svojej kázni ocenil prácu miestneho duchovného a veriacich pri oprave ich sv. chrámu.

● **NIŽNÁ POLIANKA:** Do tejto obce v okrese Bardejov **zavítal Preosvietený vladyka v sprievode d. o. prot. P. Spišáka v nedeľu 18. XI. 1973, aby posvätil chrám Boží po oprave.** Na sv. archijerejskej liturgii bolo prítomných veľa pravoslávnych miestnych i z okolia. Po slávnostných bohoslužbách Preosvietený vladyka úprimne poďakoval za námahu pri oprave chrámu d. o. Jánovi Cimbaľakovi, správcovi farnosti Varadka, filiálkou ktorej je Niž. Poliianka, kurátorom a všetkým veriacim.

Vysvätenie na kňaza:

● **PREŠOV:** V nedeľu dňa 25. XI. 1973 Preosvietený vladyka Nikolaj pri archijerejskej sv. liturgii **vysvätil na presbytera (duchovného) o. diakona Jána Kravca.** Na sv. liturgii sa zúčastnili: d. o. prot. dr. A. Mihaľov, dekan PBF, d. o. prot. Roman Ferenc, správca farnosti Prešov, d. o. prot. Pavel Aleš, odb. asistent PBF a d. o. prot. M. Kopčík, účtovník ER. Slávnostnej udalosti chirotonie boli prítomní nielen prešovskí veriaci, ale prišli i veriaci z Kyjova, rodiska novovysväteného kňaza, a z Ladomírova, kde bude d. o. J. Kravec správcom farnosti. **Po sv. liturgii prehovoril Preosvietený vladyka, ktorý zablahoželal otcovi Jánovi a želal mu veľa síl a úspechov v práci na nive Christovej, ktorú bude vykonávať ako pravoslávny duchovný.**

Prvá sv. liturgia.

● Novovysvätený **d. o. Ján Kravec bol dňom 1. XII. 1973 ustanovený za správcu farnosti Ladomírov,** okr. Humenné. V nedeľu dňa 2. XII. 1973 **odslúžil svoju prvú sv. liturgiu na farnosti.** Veriacim ho predstavil a na farnosť uviedol d. o. M. Kopčík, účtovník ER, ktorý tiež v chráme predniesol slávnostnú kázeň. Veriaci radostne prijali svojho nového duchovného otca.

PORADY:

● **Dňa 27. XI. 1973 sa konala na Úrade Eparchiálnej rady v Prešove porada okresných arcidekanov z celej prešovskej eparchie.** Poradu viedol Preosvietený vladyka Nikolaj a d. o. prot. P. Spišák, riaditeľ ER.

● **OKRESNÉ PORADY DUCHOVENSTVA** sa konali takto: **3. XII. 1973 v Bardejove, 13. XII. 1973 vo Svidníku a 17. XII. v Prešove, za okresy Prešov, Stará Ľubovňa, Poprad, Spišská Nová Ves a Banská Bystrica, a dňa 18. XII. m. r. v Humennom.** Na všetkých poradách bol prítomný Preosvietený vladyka Nikolaj, d. o. prot. P. Spišák, riaditeľ ER, a zástupcovia Okresných národných výborov — odd. pre kultúru. **Na všetkých poradách boli prerokované pracovné otázky, otázky hospodárske a mierové a otázky duchovné,** bola zhodnotená práca duchovenstva na farnostiach za uplynulý rok a vytýčený plán práce na budúce obdobie.

ŽIARA BETLEHÉMA

Jasot hviezdy svetom plynie,
chválospev trúb — lkanie hynie.
Radosť veľká z východu,
o naše srdcia bije.

Nestoj! Nestojme.
S troma kráľmi poháňajme,
svoju chválu, radosť, vďaku,
Novorodeniatku vzdajme.

Tomu Prvorodenému „Slovu",
od Boha rodiacemu sa Isusu,
v Betleheme narodenému,
duši našej — príbytku.

M. Gabria

Nový pracovník na nive sv. pravoslávia

Pravoslávna cirkev má nového služobníka, **d. o. JÁNA KRAVCA,** ktorý už **pracuje na farnosti Ladomírov** okr. Humenné, v prešovskej eparchii. O jeho vysviacke a prvej svätej službe píšeme v správach zo života prešovskej eparchie.

Otec Ján sa narodil 28. IX. 1950 v Kyjove okr. St. Ľubovňa v rodine robotníka. Po ukončení strednej školy začal študovať na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte, kde **štúdiá úspešne ukončil r. 1972.** Oženil sa s Annou Kopčíkovou a dňa 29. VI. 1972 **bol Preosvieteným vladykom Nikolajom vysvätený na diakona a 25. XI. 1973 na duchovného.** Otec Ján má ešte krátky životopis, ale cesta jeho dušpastierskej práce sa ešte len začína. Úprimne mu prajeme, aby nebeský Pastier, Isus Christos, mu daroval veľa múdrosti a síl do ťažkej práce, ktorá sa však Pánu páči, do práce na vinici cirkvi Christovej. **Nech vedie jemu zverené stádo po múdrej ceste lásky do krajšej budúcnosti na tomto svete a k večnej spáse.** R. F.

Novokňaz o. Ján pri sv. prijímaní.

Radostné jubileum

25. októbra 1973, plný vďaky Bohu, oslávil veľadôstojný otec protojerej **MICHAL KURJATNIK,** administrátor farnosti Oľšinkov, v kruhu svojej rodiny a vďačných gratulantov, vzácne jubileum: **30 rokov duchovenskej služby v sv. pravoslávnej cirkvi.** Veľadôst. otec Michal **sa narodil 7. októbra 1915 v Horinčove, Zakarpatskej oblasti USSR v robotníckej rodine.** Od svojej mladosti bol vychovaný v pravoslávnej viere jeho zbožnými rodičmi. **Láska k pravoslávnej viere ho priviedla do Misionárskeho strediska, pravoslávneho kláštora sv. Iova Počajevského v Ladomírovej, kde pracoval pri tlači duchovných kníh.** Prácou aj jeho rúk bol vytlačený Velikij zbornik, Evanjelium, Psaltyr, modlitebníky, katechizmy a iná duchovná literatúra pre misijnú prácu. **Po ukončení stredoškolského a bohosloveckého štúdia v bratstve prep. Iova Počajevského,** ktoré viedol skúsený archimandrita Vitalij Maximenko, budúci arcibiskup detroitský, **bol pozvaný metropolitom berlínskym do Viedne, kde bol vysvätený 24. októbra 1943 Preosv. Grigorijom, biskupom mozyrským na diakona a 25. októbra Preosv. Filipom, biskupom potsdamským na jereja** v katedrálnom chráme sv. Nikolaja vo Viedni.

Po vysviacke bol ustanovený správcom farnosti Krásny Brod veľadôst. o. prot. Vasilijom Solovjovom, **administrátorom pravoslávneho biskupstva na Slovensku.** Od r. 1944 pôsobil aj **na farnosti Medzilaborce,** roku 1946 bol určený **na farnosť Ladomírová** a roku 1950 **na farnosť Krásny Brod,** kde účinkoval až do roku 1968. Do r. 1970 obsluhoval Čertižné, kde pre pravoslávnych bola farnosť zrušená a od toho času obsluhuje mnohé farnosti: **Šmigovec, Čabalovce—Ňagov, Vyďraň, Palotu, Sukov, Veľkrop, Oľšinkov.** Okrem týchto, ešte mnohé iné obce dnes s láskou spomínajú na otca Michala a na jeho s citom povedané kázne, pretože otec Michal nikdy neodoprel ísť odslúžiť, hoci by to bolo ďaleko. Za jeho usilovnú misijnú dušpastiersku prácu na vinici Pánovej **bol vladykom metropolitom Jelevferijom vyznamenaný r. 1946 nabedrenníkom, roku 1950 vladykom Alexijom kamilavkou a r. 1951 zlatým krížom. Roku 1952 bol vladykom Alexijom povýšený na protojereja a nakoniec metropolitom Jánom bol vyznamenaný zlatým krížom s okrasami, r. 1961.**

Dnes všetci blízki a známi, obce a farnosti, ktorí mali tú česť byť na bohoslužbe o. Michala a počuť jeho kázne, s láskou naňho spomínajú, pretože o. Michal si vždy čestne plnil a plní svoje povinnosti, čo dokázal zvlášť **v r. 1968, kedy nezradil, ale zostal verný sv. pravoslávnej cirkvi,** hoci mu a jeho rodine bolo treba za to aj trpieť. Po ťažkých skúškach plní aj naďalej čestne svoje povinnosti. Pri príležitosti tak významného jubilea, veľadôstojného otca protojereja Michala **srdečne pozdravujeme a želáme mu od Pána Boha všetko najlepšie, aby ešte dlhé roky poslúžil sv. pravoslávnej cirkvi a jej veriacemu a zbožnému ľudu.** Na mnohaja lita! P. C.

Zo života michalovskej eparchie

Ustanovenie:

● D. o. tit. arcidekan **Juraj Cap**, správca pravosl. farnosti v Lastomíre, bol s platnosťou od 1. novembra 1973 **ustanovený do funkcie okresného protopresbytera (okr. arcidekana)** pre okres Michalovce.

Archijerejské bohoslužby

● Dňa 21. novembra 1973, **v deň sviatku Uvedenia Presv. Bohorodičky do chrámu, Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, odslúžil za spoluslúženia d. o. Štefana Horkaja, predstaveného katedrálneho chrámu v Michalovciach, archijerejskú sv. liturgiu**, predniesol kázeň na tému sviatku a udelil veriacim svoje archijerejské požehnanie.

(M. Š.)

Posmrtná spomienka

Dňa 8. októbra 1973 odišiel na večný odpočinok br. IVAN BIELORUSKÝ z Oľšinkova vo veku 67 rokov. Nebohý celý svoj život zasvätil sv. pravosláviu, o čom svedčí i to, že dal dvoch synov študovať pravoslávne bohoslovie a stali sa z nich pravoslávni duchovní. **Nebohý za svoju vieru v živote veľa vytrpel.** Pohrebné obrady za veľkej účasti veriacich miestnych i z celého okolia **odslúžil dňa 10. X. 1973 správca farnosti Oľšinkov d. o. prot. M. Kurjatnik a d. o. M. Ihnat z Výravy.** Nad hrobom kázal jeho syn, d. o. prot. Ivan Bieloruský, ktorý sa vrúcnymi slovami rozlúčil so svojím drahým otcom. **Vičnaja pamjať i blaženyj pokoj!** o. I. B.

PRAVOSL. BOHOSLOVECKÁ FAKULTA OZNAMUJE:

Podmienky prijatia na PBF v Prešove na šk. rok 1974/75

Pravosláv. bohoslovecká fakulta v Prešove **prijme na šk. rok 1974/75 uchádzačov o štúdium** na tejto fakulte za týchto podmienok:

a) **Do jednoročného prípravného kurzu pri PBF** môžu byť prijatí uchádzači, ak majú aspoň 17 rokov, ktorí nemohli ukončiť strednú školu III. stupňa.

b) **Do 1. ročníka PBF** môžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú úplnú strednú školu III. stupňa s maturitou.

Vlastnoručne napísanú žiadosť treba zaslať na adr.: Pravosl. bohosl. fakulta, ul. Sládkovičova 23. Priložte tieto doklady: **1. krstný list, 2. posledné šk. vysvedčenie, 3. lekárske vysvedčenie o zdravotnom stave, 4. životopis v dvoch vyhotoveniach, 5. odporúčanie miestneho duchovného.**

Žiadosti sa prijímajú do 30. apríla 1974. Prijímacie pohovory sa budú konať na dekanáte PBF, o čom bude každý uchádzač zvlášť vyrozumený.

Dekanát PBF.